

VÝBĚR Z ROKU 2022

NEWSLETTER '22

Česko-lichtenštejnské společnosti

Člen Europa Nostra

Populární lichtenštejnské zimní středisko Malbun © Liechtenstein Marketing

ZIMA 2022

■ Slovo čestné předsedkyně

Česká republika a Lichtenštejnské knížectví spojily síly v pomoci Ukrajině

Rok 2022 byl v mnoha ohledech výzvou pro celý svět a zvláště pro evropský kontinent. Naše společnosti musely čelit mnohým následkům ruské války na Ukrajině. Občané obou našich zemí odpověděli na utrpení ukrajinského lidu s velkou empatií. Na státní úrovni se jak Česká republika, tak i Lichtenštejnské knížectví přihlásily ke své odpovědnosti a rychle

na tyto výzvy reagovaly, když poskytly politickou podporu a humanitární pomoc Ukrajině a nabídly útočiště bezprecedentnímu počtu lidí. Lichtenštejnská vláda se rovněž rozhodla podpořit mimořádné úsilí české neziskové organizace Člověk v tísni v pomoci ukrajinským uprchlíkům v Gruzii.

Česko-lichtenštejnské vztahy těžily z českého předsednictví v Evropské radě

Díky evropskému předsednictví ve druhé polovině roku 2022 měla Česká republika mimořádně dobrou pozici, aby vedla snahy o zvládnutí těchto výjimečných výzev. České vedení bylo v posledních šesti měsících významně oceňováno a široce uznáváno.

Pro česko-lichtenštejnské vztahy znamenalo evropské předsednictví ČR ještě užší kontakty mezi oběma

zeměmi a mnoho návštěv členů lichtenštejnské vlády v Praze.

Česká republika a Lichtenštejnské knížectví jsou úzce propojeny v rámci Evropského hospodářského prostoru, kde obě země sdílejí společný trh a takzvané Čtyři svobody. Obě země jsou navíc členy schengenské a dublinské úmluvy. Prostřednictvím finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru přispívá Lichtenštejnsko k celé řadě kohezních projektů v České republice od chvíle, kdy se ČR stala členem Evropské unie.

Na pozvání premiéra Petra Fialy se předseda lichtenštejnské vlády Dr. Daniel Risch zúčastnil prvního setkání Evropského politického společenství, významné iniciativy spojující přes 40 evropských zemí, které vyjádřily ochotu spojit síly na podporu demokracie a vlády práva v mezinárodních otázkách. Toto důležité setkání se uskutečnilo v říjnu v Praze.

Lichtenštejnská ministryně zahraničních věcí Dominique Haslerová ještě předtím navštívila Prahu, aby se setkala se svým českým protějškem Janem Lipavským, ale i s českým ministrem pro evropské záležitosti Mikulášem Bekem. Ministři vedli detailní rozhovory o evropských záležitostech a česko-lichtenštejnských vztazích. Shodli se na dalším prohloubení práce česko-lichtenštejnské komise historiků. Ministři rovněž sladili své pozice vzhledem k ruské válce na Ukrajině, na niž mají obě země stejný názor a sdílí hluboké obavy.

Rok bohatý na obsah i činnost

I přes všechny tyto výzvy prožily česko-lichtenštejnské vztahy i Česko-lichtenštejnská společnost rok bohatý na obsah i činnost.

Společnost opět iniciovala vlastní aktivity a zúčastnila se celé řady akcí po celé zemi a v objektech vlastněných knížecí rodinou v Rakousku. Mezi tyto akce patří dubnová návštěva prince Konstantina z Lichtenštejna, ředitele Nadace knížete z Lichtenštejna, v Hruškách, které v létě 2021 vážně poškodilo tornádo. Během návštěvy princ předal šek Nadace na obnovu hřiště při místní školce. Další akcí v dubnu byla návštěva přírodní rezervace Sparbach v Dolním Rakousku.

V průběhu léta se konaly dva Dny Lichtenštejnska v rámci dvou významných českých kulturních festivalů. V červnu se v Litomyšli během festivalu Smetanova Litomyšl konal Den Lichtenštejnska, kdy byla zahájena výstava z knížecích sbírek a pořádány přednášky na téma bohaté společné historie obou zemí. Druhý Den Lichtenštejnska se konal v červenci v rámci kulturního festivalu Meeting Brno. Honorární konzul Daniel

Herman, ředitel knížecích sbírek Johann Kräftner a také Michal Růžička poskytl návštěvníkům vhled do historie i současnosti česko-lichtenštejnských vztahů. Oba Dny Lichtenštejnska a zmíněné obsahově bohaté přednášky vyvolaly značný zájem široké veřejnosti.

Podzim začal významným výročím, protože 23. září oslavila jižní Morava dvanáctisté výročí od první zdokumentované zmínky. Při této příležitosti pozval hejtman Jan Grolich lichtenštejnskou velvyslankyni na slavnostní koncert v Brně. Toto výročí nám rovněž připomnělo hluboce zakořeněné vztahy mezi Lichtenštejnem a Moravou. V roce 1249 Přemysl Otakar II., pozdější král český, předal Mikulov Jindřichovi z Lichtenštejna.

Smutek nad odchodem velvyslankyně Kateřiny Fialkové

Její Excelence Kateřina Fialková, velvyslankyně České republiky ve Švýcarsku a Lichtenštejnsku, zemřela náhle 1. listopadu ve věku 55 let. Během tří let v úřadu coby česká velvyslankyně v Lichtenštejnsku si v zemi vybuodovala skvělou pověst a pro svou mimořádnou oddanost byla velmi oceňována jak vládou, tak svými kolegy. Prověřovala každou možnost, jak nalézt nová pole spolupráce mezi oběma zeměmi. Ještě v říjnu pořádala historicky první recepci u příležitosti českého státního svátku v Lichtenštejnsku a dovedně využila českého předsednictví v Evropské unii, aby podpořila česko-lichtenštejnské vztahy. Její práce měla široký záběr a zahrnovala oblast kultury i hospodářství. Úspěšně zkoumala příležitosti ke spolupráci v oblasti technologií blockchainu. Velvyslankyni Kateřinu Fialkovou si budeme pamatovat jako vynikající velvyslankyni České republiky v Lichtenštejnsku a jako milou a vtipnou kolegyni. *Odpočívajte v pokoji, Kateřino.*

Děkujeme vám!

Rok 2022 se blíží ke konci, a tak chci z celého srdce poděkovat Česko-lichtenštejnské společnosti a jejímu nadšenému výboru za celkový zájem a skvělou práci vloženou do četných a dobře promyšlených akcí společnosti. Vašeho odhodlání rozvíjet stále mladé, ale historicky silné vztahy mezi našimi zeměmi si nesmírně vážíme. Má to pro nás velký význam. ■

**PŘEJI VÁM I VAŠIM RODINÁM
POŽEHANÉ VÁNOCE
A ŠTĚSTNÝ NOVÝ ROK 2023!**

*JJ Maria-Pia Kothbauer Liechtenstein
Velvyslankyně Lichtenštejnského knížectví v České republice*

Posлуhači se schází v sálu Galerie HAMU

■ Přednáška o Lichtenštejnsku v pražském Lichtenštejnském paláci

Stylově, v prostorách Lichtenštejnského paláce na Malostranském náměstí v Praze, jehož jednotlivé části nechal architektonicky sjednotit kníže Karel I. z Lichtenštejna (1569–1627), se uzavřela série letošních přednášek o Lichtenštejnsku a knížecím rodu.

Poslední přednáška se konala v podvečer 22. listopadu v sálu Galerie Lichtenštejnského paláce, v němž v současnosti sídlí Hudební a taneční fakulta (HAMU) Akademie múzických umění v Praze. Nádvoří paláce

První částí přednášky se ujal honorární konzul Lichtenštejnského knížectví v ČR Daniel Herman

Podvečerní program otevřela krátká hudební ukázka

slouží jako letní scéna pro koncerty, činoherní a operní představení.

Hudební úvod s lichtenštejnským romantickým skladatelem

Záštitu nad přednáškou převzal děkan HAMU, profesor Ivan Klánský. Společně s Petrem Svobodou, předsedou Česko-lichtenštejnské společnosti, se postupně vystřídali v přednesu úvodního slova, jímž přivítali přítomné hosty.

Na úvodní slovo pak navázala i krátká hudební ukázka skladby lichtenštejnského romantického hudebního skladatele a pedagoga Josefa Gabriela Rheinbergera v podání profesora Klánského a jeho syna, která jistě příjemně naladila posluchače na následující mluvené slovo o Lichtenštejnsku.

Po stopách Lichtenštejnů

Jako i u předešlých přednášek s názvem „Lichtenštejnsko: Člověk ho buď nezná, anebo obdivuje“ byl prvním mluvčím toho podvečera honorární konzul Lichtenštejnského knížectví v České republice Daniel Herman, který mluvil především o historických souvislostech a provázaných dějinách Lichtenštejnského knížectví a Česka. Současné Lichtenštejnsko pak představil mluvčí Nadace knížete z Lichtenštejna a knížecí rodiny pro ČR Michal Růžička. Po přednáškové části zbyl také prostor pro dotazy posluchačů, který hosté využili k doptání se na další fakta a zajímavosti obou přednášejících. Tím pro letošní rok skončila úspěšná řada přednášek po českých, moravských a slezských městech konaných na místech s lichtenštejnskou stopou. ■

JARO 2022

■ Slovo předsedy

Covid. Tornádo. Ukrajina. Tři slova, vedle kterých se jiná témata mohou zdát banálními maličkostmi. Tři slova, kvůli kterým média nereferují takřka o ničem jiném. Tři slova, jež postupně ovládla veřejný prostor tak silně, že si každý z nás pokládá prakticky denně otázku: jak se v tomto novém světě zabydlíme? Tuto otázku si prostřednictvím svých členů v průběhu posledních tří let pokládala a pokládá také Česko-lichtenštejnská společnost. Jistě, především Covid-19 omezil na čas náš program i pohodlí. Ale jsem šťastný, že mohu konstatovat, že jsme se oněmi třemi slovy nenechali zahnat do kouta, nezapomněli jsme pro jedno na druhé nebo na třetí a především jsme pro ně nezapomněli, proč jsme jako spolek vznikli a proč jsme i přes turbulence, které doba přináší, aktivní. Česko-lichtenštejnská společnost se postavila čelem všem třem výzvám: kvůli Covidu jsme se modernizovali ve vzájemné komunikaci, po tornádu jsme pomohli škole v postižených Hruškách a Ukrajinu jsme podpořili finančním darem, který byl použit na obranu této bombardované, zákeřně napadené země.

Samozřejmě, že žádné z oněch tří slov reprezentujících vážné hrozby pro naši společnost i civilizaci nepřestane ovlivňovat náš život i nadále. Budeme jejich projevy sledovat, budeme na ně opět reagovat, bude-li to nutné nebo užitečné, ale mezitím se rádi vrátíme ke svému původnímu poslání, tj. napomáhat všemi silami zlepšování česko-lichtenštejnských vztahů, usilovat o větší informovanost o lichtenštejnském historickém dědictví v našich zemích. V této souvislosti věřím, že rok 2022 bude programově plný, zajímavý, pestře rozprostřený po celé naší zemi i mimo ni a že naši činnost zaznamená i širší veřejnost.

Daniel Herman, člen výboru ČLS a zároveň honorární konzul Lichtenštejnského knížectví v České republice, vedl účastníky březnové členské schůze v Brně ke krátké modlitbě za ukončení hrůz na Ukrajině. V dnešním úvodním textu Newsletteru si vedle výzvy k modlitbě za vítězství dobra nad zlem dovoluji vyslovit i přání: Covid. Tornádo. Ukrajina. Ať nám tato tři slova a s nimi spojená strádání nezastřou to, proč se scházíme a proč společně pracujeme. Přejme si navzájem, ať zůstaneme sami sebou, ať si i nadále zachováme vlastní identitu i integritu. Jeden každý člen - i společnost jako celek. ■

Petr Svoboda

Předseda Česko-lichtenštejnské společnosti

■ Výstava & výročí: Věrný kníže. Josef Václav a jeho umění

Josef Václav z Lichtenštejna (1696–1772) - diplomat, vojevůdce, stratég, ale také milovník umění a sběratel, který lichtenštejnskou uměleckou sbírku rozšířil o mnoho významných uměleckých artefaktů. Některé z nich jsme mohli obdivovat na nedávno skončené výstavě o knížeti Josefovi Václavovi z Lichtenštejna v Zahradním paláci ve Vídni. Byla uspořádána k výročí 250 let od jeho úmrtí a současně zahájila sérii každoročních pravidelných výstav „Březen v paláci“.

Kníže Josef Václav z Lichtenštejna byl mužem mnoha talentů a zálib, jak bylo typické pro vzdělaného barokního šlechtice tehdejší doby. Výstava „Věrný kníže“

Giovanni Antonio Canal, přezdívaný Canaletto (1697–1768): Velký kanál, Benátky, 1723/24, zápůjčka z Thyssen-Bornemisza národního muzea v Madridu

Neznámý italský mistr: Příjezd knížete Josefa Václava I. z Lichtenštejna do Parmy 3. září 1760, vznik po roce 1761 © LIECHTENSTEIN. Knížecí umělecké sbírky. Vaduz–Vídň

návštěvníkům prostřednictvím vystavených exponátů přiblížila osobnost, která se nesmazatelně zapsala nejen do dějin rodu, ale celé Evropy.

Jednou z rolí, kterou úspěšně vykonával, byla dráha diplomata. Prvně v Berlíně na dvoře pruského krále, později na dvoře francouzského krále Ludvíka XV., kde působil z pověření císaře Karla VI. v letech 1737–1740. Jeho pařížská mise si přitom vyžádala obrovské výdaje na reprezentaci, které si mohl dovolit jen díky svému bohatství. Jeho symbolem je také zlatý rokokový kočár, jeden z pěti vyrobených pro tuto příležitost francouzským architektem Nicolasem Pineauem, s nimiž kníže z Lichtenštejna slavnostně přijel jako císařský velvyslanec do Paříže a Versailles. Kočáry ale byly využívány i později při různých reprezentativních příležitostech. Např. v roce 1760 se kníže Josef Václav vydal na žádost císařovny Marie Terezie do Parmy vyzvednout nastávající choť Isabelu Parmskou pro jejího syna, pozdějšího císaře Josefa II. Průvod s kočáry zachytil na hlavním náměstí v Parmě neznámý italský umělec. Dnes tento jediný dochovaný kočár vítá návštěvníky ve vstupní hale Zahradního paláce ve Vídni.

Z Francie pochází rovněž portrét Josefa Václava s řádem zlatého rouna, který na zakázku od knížete vytvořil slavný malíř Hyacinthe Rigaud, tehdy nejslavnější portrétista v Paříži.

Ne vždy ale stačila diplomacie. Josef Václav se již od mládí, po vzoru svého otce a mnoha dalších členů rodiny, rozhodl pro vojenskou kariéru a za svůj život se zúčastnil v řadách rakouské armády hned několika evropských válek. Během válečných tažení si přitom všiml, v jak zastaralém stavu se nachází a jak málo výkonné je rakouské dělostřelectvo. I když sám zkušenosti z dělostřelectva neměl, pustil se z vlastní iniciativy a s pověřením od císařovny Marie Terezie do realizace radikální reformy rakouské artilerie.

S pomocí knížete tak bylo dělostřelectvo povýšeno na samostatnou složku armády vedle jízdy a pěchoty. Do jeho modernizace a vzdělávání dělostřelců investoval obrovské finanční prostředky z vlastních zdrojů.

Na výstavě byly k vidění také dva obrazy Itala Bernarda Bellotta, které zachycují Zahradní palác v roce 1758. Na jednom z nich je vyobrazen sám kníže Josef Václav společně se svým služebníkem

A výsledky se brzo dostavily. Památnou se stala porážka pruské armády v roce 1757 u Kolína, kde právě modernizované oddíly artilerie velkou měrou přispěly k rakouskému vítězství.

Kníže Josef Václav se ale do historie zapsal také jako velký sběratel umění. Díky němu byly knížecí sbírky rozšířeny o řadu cenných uměleckých děl, za jeho života byla provedena také jejich první katalogizace. Součástí vystavených exponátů byla nejen vzácná umělecká díla, ale také knihy, dopisy a dokumenty. Např. jeho korespondence umožnila poodkrýt osobní vztah mezi knížetem Josefem Václavem a císařovnou Marií Terezií, která ho označila za „*vynikajícího občana a věrného přítele*“ nebo celoživotní pouto s pruským králem Fridrichem Velikým, pro nějž byl Josef Václav „*věrným knížetem*“. ■

Rozhovor s Dr. Johannem Kräfterem, ředitelem Knížecích uměleckých sbírek

1. Kníže Josef Václav z Lichtenštejna byl mimo jiné známý jako velký sběratel umění. Na co se zaměřoval?

Na jedné straně kníže Josef Václav sbíral velká umělecká díla slavných mistrů minulých epoch, vzpomenu například smalty s vyobrazením Trojské války nebo jezdeckou sošku Ferdinanda I. Medicejského od Giambologna. Na druhou stranu měl nesmírnou zálibu v současném umění, jak dokládají jeho objednávky či akvizice: od Bellotta a Canaletta v Benátkách, Chardina a Rigeauda v Paříži nebo Batoniho v Římě. Kníže také intenzivně využíval všech svých cest a diplomatických misí k získávání uměleckých děl.

2. Co vše bylo na výstavě k vidění a jaké exponáty návštěvníci rozhodně neměli minout?

Nejvýznamnějšími díly na výstavě byla bezpochyby dvě velká „lichtenštejnská Canaletta“ zapůjčená z Thyssenova muzea v Madridu, která kdysi byla vystavena spolu s dalšími dvěma podobně velkými a čtrnácti menšími obrazy Itálů Canaletta a Bellotta na stěně Zahradního paláce ve Vídni. Ty s výjimkou dvou Bellottových pohledů na Zahradní palác, které si v roce 1758 kníže Josef Václav objednal, když umělec projížděl Vídní, byly prodány v 50. letech 20. století.

3. Pocházela všechna vystavená umělecká díla z lichtenštejnských uměleckých sbírek?

Jak už bylo zmíněno, do výstavy byly zakomponovány také některé významné zápůjčky. Již jsem hovořil o dvou Canalettových obrazech z Thyssenovy sbírky, stejně důležité jsou čtyři obrazy od francouzského malíře Jeana Siméona Chardina z Kanadské národní galerie v Ottawě a Národní galerie ve Washingtonu. Nesmíme zapomenout ani na monumentální obraz od malíře Franze Antona Palka zobrazující knížete Josefa Václava s císařem Josefem II. a jeho druhou manželkou. Jednalo se o významnou zápůjčku ze zámku ve

Valticích. Zmíním ještě bustu z Belvederu od Balthasara Ferdinanda Molla, která byla kdysi v císařské zbrojnici ve Vídni součástí monumentální nástěnné výzdoby na počest knížete Josefa Václava z Lichtenštejna. Objednala ji císařovna Marie Terezie v roce 1758.

4. Měl jste na výstavě vy osobně nějaký oblíbený exponát?

Velmi se mi líbilo poslední dílo, které bylo vystavené na výstavě: Messerschmidtova busta knížete Josefa Václava, vytvořená pravděpodobně posmrtně v roce 1773. Redukuje obličej knížete na jeho působivou stařeckou tvář s ostrými liniemi očí, úst, uší a vlasů, bez čehokoliv dalšího navíc.

5. Výstava o Josefovi Václavovi zahájila sérii každoročních výstav „Březen v paláci“. Můžete již prozradit, na co se těšit příští rok?

Lichtenštejnské knížecí sbírky zahrnují také nejvýznamnější sbírku sochařských děl v soukromých rukou. Těžištěm další výstavy tak budou díla Adriana de Vriese, jež vznikla v Praze, bronzů sochařů Antica, Soldaniho a Dusquesnoise a pravděpodobně také mramorové sochy od sochařů Alessandra Algardiho, Domenica Guidiho a Antonia Canovy.

■ Výročí: Marie Terezie Savojská (11. 11. 1694–20. 2. 1772)

Dodnes o vévodkyni Marii Terezie Savojské lidé v Kostelci nad Černými lesy mluví jako o „naší Savojsce“, podivuhodné ženě, která významně přispěla k rozvoji celého kraje. Do jejího odkazu se promítla velká osobní zbožnost, jež odpovídala doznívající epoše nábožensky exaltovaného baroka. Svými pokrokovými reformami, které na svých panstvích zaváděla, však již předznamenala přelomové osvícenství. Vévodkyně savojská, kněžna lichtenštejnská, jak zní jen některé z jejích mnoha titulů, zemřela před 250 lety.

Marie Terezie, rozená kněžna z Lichtenštejna byla dcerou knížete Jana Adama I. z Lichtenštejna a Marie Edmundy Terezie z Dietrichsteina. Narodila se ve Vídni jako jejich šesté dítě. Již jako osmnáctiletá se po smrti svého otce ujala lichtenštejnských panství ve středních Čechách. Vedle Kostelce nad Černými lesy, který se v Česku nejčastěji skloňuje s působením vévodkyně, jí patřila také panství Škvorec, Uhřetíněves a Plaňany (později dokoupila ještě panství Kounice a Rataje). Měřeno sňatkovou optikou tehdejší doby, je zřejmé, že lichtenštejnská princezna a bohatá dědička Marie Terezie představovala skvělou partii. Začal se tedy pro ni hledat ženich. Volba manžela nakonec padla na Tomáše Emanuela vévodu Savojsko-Carignanského, synovce slavného vojevůdce Evžena Savojského, který se také osobně podílel na přípravách sňatku. V roce 1713 tak v Kostelci nad Černými lesy zažili velkolepou svatbu, jež se konala v zámecké kapli sv. Vojtěcha. O rok později se narodilo jejich jediné dítě, syn Evžen Jan František. Rodinné štěstí ale bohužel netrvalo dlouho: v roce 1729, ve svých 34 letech, se Marie Terezie Savojská stala vdovou, když její manžel zemřel na neštovice. Další tragédie ji potkala nedlouho poté

Zbožná vévodkyně nechala na svých panstvích zbudovat či opravit řadu církevních staveb, mezi nimi také jednododní barokní kostel sv. Andělů strážných na náměstí v Kostelci nad Černými lesy

v podobě smrti syna, který zemřel během své účasti na válečném tažení Francie.

Na straně poddaných

Po smrti manžela vévodkyně svou pozornost zaměřila na správu svých panství v Čechách a Rakousku, byť v případě těch českých správa probíhala vzdáleně z Vídně. Marie Terezie Savojská po ovdovění totiž Čechy již nenavštěvovala. Jak ale dokládají dochovaná písemná nařízení a další dokumenty, jež vydávala její kancelář, mezi vídeňským lichtenštejnským palácem a správou panství v Čechách probíhala čilá korespondence. Nevýhody své nepřítomnosti pro poddané si ovšem uvědomovala i sama majitelka panství a nechala proto v nařízení z roku 1766 prostřednictvím farářů veřejně vyhlásit „...aby poddaní, kteří by od našich hospodářských úředníků nedovoleným způsobem utlačováni byli a ve svých spravedlivých požadavcích bez úplatků vyřízení od nich obdržeti nemohli a ostýchali se, (...) mají stížnost přímo na Nás jakožto nejmilostivější vrchnost buďto písemně, nebo sami osobně vznésti, kdež jim vždy dveře otevřené zůstávají.“ A protože se v případě jejích středočeských panství jednalo o oblasti, kde žilo převážně českojazyčné obyvatelstvo, dovolila vévodkyně svým poddaným obracet se na ni také v češtině namísto úřední němčiny.

Průkopnice osvícenství

Díky její péči se tehdejší lichtenštejnská panství ve středních Čechách konečně vzpamatovala z důsledků třicetileté války a začala opět vzkvétat. Zajisté k tomu přispěla také moudrá sociální politika vévodkyně. Mezi velké počiny Marie Terezie Savojské patřilo zrušení poddanství, přelomový krok v kontextu tehdejší doby. Stejně tak velký význam pro poddané a jejich děti mělo zavedení bezplatné školní docházky. Nařízením z roku 1755 totiž vévodkyně přikazovala, aby učitelé dostávali pevný plat od vrchnostenského úřadu. Tím byli poddaní osvobozeni od povinných

Meytens, Martin van (1695-1770), Portrét Marie Terezie Savojské © LIECHTENSTEIN. Knížecí umělecké sbírky Vaduz-Vídeň

plateb a dodávek na vydržování učitelů ve školách. To vše několik desetiletí před velkými osvícenskými reformami její jmenovkyně, rakouské císařovny Marie Terezie a jejího syna císaře Josefa II.

Žena s hluboce zakořeněnou vírou v Boha

Nejen víra v pokrok, typická pro pozdější osvícenské reformátory, ale také velká osobní zbožnost a starost o duchovní život poddaných se promítají v odkazu této pozoruhodné osobnosti. Přičinila se o reorganizaci tehdejší farní správy, budovala nové kostely, kaple a fary. Ve všech svých středočeských panstvích nechala vztyčit sochy sv. Donáta, biskupa z Arezza a patrona proti bouřkám a krupobitím, k nimž se pravidelně konala prosebná procesí. Ta měla odvrátit nepřízeň počasí a s tím spojené živelní pohromy. Stejnou funkci měly plnit také zvony, které na příkaz vévodkyně byly pořízeny do každé obce panství.

Mecenáška a podporovatelka chudých

Kromě nepřízně počasí poddané v jednotlivých městech a obcích panství trápily také časté požáry. Vévodkyně proto zřídila zvláštní fond na pomoc lidem postiženým požárem či jinou přírodní katastrofou. Stejně tak byla svým poddaným nápomocná, když v roce 1755 vypukl velký hladomor - Marie Terezie tehdy nechala otevřít panské sýpky.

Barokní budova bývalého špitálu s chudobincem situovaná pod zámekem v Kostelci nad Černými lesy zase dodnes připomíná péči Marie Terezie Savojské o chudé a nemocné. Tento objekt vznikl v letech 1726-1728 vedle již existujícího špitálu, který nechali zbudovat již předchozí majitelé panství Smiřičtí ze Smiřic. Na rozdíl od minulosti, od doby Marie Terezie

Budova barokního špitálu s chudobincem, kterou nechala přímo pod zámekem postavit Marie Terezie Savojská. Střed hlavního průčelí s trojúhelníkovým štítem je zdoben reliéfním savojsko-lichtenštejnským erbem

zde mohli být léčeni nejen muži, ale také ženy. A na své poddané dobrá vévodkyně nezapomněla ani ve své závěti: odpustila jim dluhy u vrchnostenských úřadů a pro potřeby chudých každému panství věnovala několik tisíc zlatých. Vévodkyně Marie Terezie Savojská, kněžna lichtenštejnská zemřela 20. února 1772 ve Vídni a je pochována po boku svého manžela a syna v savojské hrobce v chrámu sv. Štěpána ve Vídni, již nechala vybudovat.

Odkaz Savojsky žije dodnes

Její památku letos 20. února, přesně v den 250. výročí úmrtí vévodkyně připomněl kardinál Dominik Duka, když v kostele sv. Andělů strážných v Kostelci nad Černými lesy, který Marie Terezie Savojská nechala mimo jiné vybudovat, celebroidl zádušní mši. Mezi účastníky bohoslužby byl také předseda Česko-lichtenštejnské společnosti Petra Svoboda a Pavel Juřík, člen jejího výboru a spoluorganizátor mše. ■

■ Lichtenštejnsko stojí za Ukrajinou

Zpráva o ruské vojenské invazi na Ukrajinu vyvolala šok a odsouzení také v Lichtenštejnském knížectví. To se přidalo k převážné části světa a tuto agresi proti suverénnímu státu prostřednictvím nejvyšších státních představitelů důrazně odsoudilo.

Hned den po invazi ruských vojsk na Ukrajinu, dne 25. února lichtenštejnská vláda schválila okamžité uvolnění mimořádné finanční pomoci ve výši 500 tisíc švýcarských franků - jak pro lidi postižené válečným konfliktem přímo na Ukrajině, tak uprchlíky ze země. O několik dnů později vláda požádala parlament o schválení dodatečného finančního obnosu ve výši

1,8 milionu švýcarských franků na pomoc Ukrajině. Vláda také v návaznosti na Evropskou unii přistoupila k postupnému přijímání sankčních balíčků proti Rusku a později také Bělorusku. Ty zasáhly jak organizace, tak konkrétní fyzické osoby spjaté s Putinovým režimem. Došlo rovněž na omezení platebního styku pro některé ruské finanční instituce a omezení finanč-

Zasedání lichtenštejské vlády, 25. února 2022:
Místopředsedkyně vlády Sabine Monauni a ministryně
zahraničí Dominique Hasler informují o přijatých sankcích
© Informace a komunikace Vlády

ních transakcí a investic s Ruskem.
Podobně jako v jiných evropských státech, také
v Lichtenštejském knížectví se mezi lidmi vzedmula
velká vlna solidarity s Ukrajinou: ať již jednotlivci
nebo organizace začali pomáhat finančně či materiál-

Z projevu ministryně zahraničí Dominique Hasler „Svoboda a sebeurčení v časech agrese“ na Princetonské univerzitě ve Spojených státech, 16. 3. 2022

„Jsme svědky frontální agrese proti Ukrajině,
zakládajícímu členu OSN, a útoku na mezinárodní
právní stát historické závažnosti. Jednalo se rovněž
o přímý útok proti základním principům Organizace
spojených národů – nejvyššího strážce státní suverenity
i pro Lichtenštejnsko. Lichtenštejská vláda tuto agresi
důrazně odsoudila. Společně s našimi partnery ve
Spojených státech a v Evropě budeme neochvějně
a vytrvale projevovat solidaritu s Ukrajinou a odhodláni
zajistit odpovědnost za zločiny spáchané v této
nezákonně válce. Jsem šokována zprávami o krutých
válečných zločinech spáchaných ruskými ozbrojenými
silami. Lichtenštejnsko si však rovněž přeje, aby bylo
stíháno samotné rozhodnutí o zahájení invaze na Ukrajinu
jako zločin agrese.“

Z rozhovoru JJ korunního prince Aloise z Lichtenštejna k válce na Ukrajině v deníku Liechtensteiner Volksblatt, 3. 3. 2022

Princ Alois ostře odsoudil útok Ruska na Ukrajině:
„Důrazně odsuzuji ruskou invazi na Ukrajinu. Jedná se
o nepřijatelné porušení mezinárodního práva. V této těžké
době myslím především na ukrajinské obyvatelstvo.
Lichtenštejnsko se může na jedné straně postavit za
Ukrajinu a její obyvatele na diplomatické úrovni a na
straně druhé je podpořit humanitární pomocí.“

ně prostřednictvím humanitárních organizací, jako je
Charita Lichtenštejnsko, Lichtenštejský Červený kříž
nebo Pomoc uprchlíkům Lichtenštejnsko.
Navíc s pokračujícím konfliktem uprchlíci z Ukrajiny
od začátku března přicházejí hledat azyl i sem, do od
konfliktu relativně vzdáleného alpského knížectví.
Získávají zde zvláštní ochranný status pro uprchlíky
aktivovaný lichtenštejskou vládou. Lichtenštejnsko
rovněž spolupracuje v rámci mezistátních vztahů při
řešení uprchlické krize také s Moldavskou republikou,
jež je aktuálně přetížena přílivem uprchlíků ze sou-
sedící Ukrajiny. Na konci března proto došlo k přijetí
dvaceti uprchlíků z Moldavska. ■

**Ohledně hospodářských dopadů konfliktu na
Lichtenštejnsko:** „Válka bude mít negativní důsledky pro
mezinárodní ekonomiku, zejména v Evropě. Lichtenštejnsko
jako velmi mezinárodně orientovaná podnikatelská
lokalita to pocítí také. Nejvíce budou zasaženy firmy, pro
které jsou Rusko a Ukrajina důležitými trhy. Obecně však
musíme počítat také s růstem kurzu švýcarského franku,
vyššími náklady na energie a dalšími problémy v oblasti
dodavatelských řetězců.“
K možnosti velké války v Evropě: „Jsem přesvědčen, že
NATO a další relevantní političtí aktéři udělají vše pro to, aby
se zabránilo velké válce v Evropě.“ Přesto ale princ Alois
považuje cestu k míru za složitou.

Z vyjádření JJ Hanse Adama II. pro televizní stanici 1FLTV, 28. 2. 2022

Při příležitosti zahájení výstavy věnované knížeti
Václavovi Josefovi I. z Lichtenštejna v Zahradním paláci
ve Vídni se vládnoucí kníže Hans Adam II. jasně vyjádřil
k válečnému konfliktu.

K aktuální situaci na Ukrajině: „Jsme svědky
nebezpečného vývoje a já se sám sebe ptám, jak se
vyvine dále.“
Lichtenštejnsko samo zde může udělat jen málo.
Hospodářské sankce však Hans Adam II. vítá a považuje
je za vhodný prostředek, „protože se týkají především
Ruska“. Kníže Hans Adam II. by zřejmě šel ještě o něco dále
v oblasti energetiky - ta byla doposud ze sankcí z velké
části vynechána. „Ropu a plyn lze koupit jinde. Rusko
k tomu nepotřebujeme a nemusíme od něj nic kupovat,“ říká
kníže Hans Adam II.

LÉTO 2022

■ Když tradice zavazuje: Princ Constantin předal v Hruškách finanční dar na obnovu zahrady mateřské školy

Ve čtvrtek 28. dubna zažila jihomoravská obec Hrušky neobvyklou návštěvu. Princ Constantin, nejmladší syn vládnoucího knížete Hanse Adama II., přijel předat zástupcům obce finanční dar ve výši 5 milionů korun na obnovu tornádem zdevastované zahrady u mateřské školy. „Předpokládaná hodnota stavby je téměř deset milionů. Rod Lichtenštejnů se tak stal jejím hlavním donátorem a patronem pro rozvoj předškolního vzdělávání,“ uvedla k tomu s poděkováním starostka obce Jana Filipovičová. Lichtenštejnská podpora sem přitom nemíří poprvé – již v minulosti rod této historicky lichtenštejnské obci několikrát pomohl vybudovat zázemí pro školní výuku.

Od ničivého tornáda uplynul již téměř rok a život v Hruškách se alespoň na první pohled vrátil do normálních kolejí. Všudypřítomné připomínky loňské tragédie jsou v obci ale stále patrné ať již v rozhovorech s místními lidmi, tak při procházení jejími ulicemi: ozývá se tukaní kladiv z opravovaných domů, poničená věž kostela na návsí je provizorně zakryta plachtou a fasádu prázdné školy obepíná lešení. Do budovy školky, která také neunikla řádění živlu, se mohly děti vrátit po rozsáhlé rekonstrukci už v únoru tohoto roku. Její zahrada, kde stávalo dětské hřiště, ale zůstala kvůli jejímu dezolátnímu

Princ Constantin z Lichtenštejna, Daniel Herman a hrušecká mládež v tradičních krojích, které prince velmi zaujaly. Jak řekl: „Moc hezké šaty“

stavu ještě na jaře dětem nepřístupná. A právě v ní našla Nadace knížete z Lichtenštejna společně se zástupci obce potřebný, ale přitom státními úřady a jinými sponzory opomíjený projekt k financování ve prospěch dětí.

Nadace knížete z Lichtenštejna nabídla pomoc téměř okamžitě po tornádu

Odhodlání pomoci a nalézt vhodnou formu podpory v zasaženém regionu přitom knížecí rod deklaroval již bezprostředně po tragédii v prohlášení, které jeho jménem vydal princ Constantin z Lichtenštejna dne 25. června 2021: „Je potřeba neodkladné pomoci, zejména dětem,

Po měsících jednání přišel čas na oficiální představení projektu, v jehož rámci princ Constantin ve jménu Nadace knížete z Lichtenštejna rovněž předal finanční dar.

Na zahradě u mateřské školy se konala menší tisková konference, na níž vystoupili princ Constantin, mluvčí Nadace a zároveň knížecí rodiny pro ČR Michal Růžička, starostka obce a autorky projektu

Za Česko-lichtenštejnskou společnost se zúčastnili její předseda Petr Svoboda a Daniel Herman, honorární konzul Lichtenštejnska v ČR

kteřé jsou obyčejně zasaženy nejvíce a které se obtížně vyrovnávají s tím, co se vlastně stalo - a co v několika minutách tak zásadně změnilo jejich život. Nadace knížete z Lichtenštejna je připravena okamžitě úzce spolupracovat s kompetentními českými úřady s cílem identifikovat a podpořit udržitelné projekty se zvláštním zřetelem na potřeby dětí.“ (zkrácená verze, celé prohlášení publikováno v Newsletteru Podzim 2021). Připomeňme si, že do pomoci se nezapojila jen knížecí rodina, ale také lichtenštejnská vláda, když již v září minulého roku, tedy tři měsíce po tornádu, přispěla částkou 20 000 švýcarských franků na obnovu vitrážových oken poničeného kostela v Moravské nové vsi (více o tom taktéž v Newsletteru Podzim 2021).

Odpovědnost k dílu předků

Po několika měsících příprav a jednání mezi Nadací knížete z Lichtenštejna a vedením obce dostal projekt konkrétní podobu, kterou nyní mohli starostka Jana Filipičová společně s princem Constantinem a dvěma autorkami návrhu nové edukační zahrady oficiálně představit. A kde jinde by k tomu mělo dojít, než přímo na zpustlé zahradě mateřské školy v Hruškách? Starostka Jana Filipičová připomněla tradici podpory vzdělávání v obci ze strany Lichtenštejnů a adresovala knížecí rodině slova díky. V návaznosti na to vyjádřil princ Constantin potěšení, že může jeho rodina přispět na obnovu zahrady: „Přišlo nám logické vzpomenout si na tuto odpovědnost předků a být vůči vám odpovědnými i dnes.“ Tím odkazoval na kulturní dědictví, které v tomto regionu Lichtenštejnové po staletí svého působení vytvořili, a také na tradici rodinného donátorství v oblasti vzdělávání nebo umění. Vždyť jen v samotných Hruškách, obci v minulosti spadající pod lichtenštejnskou správu, knížecí rod v průběhu 19. století financoval výstavbu hned několika školních budov (více o historii hruškové školy viz Newsletter Podzim 2021).

Nová zahrada: dětské hřiště s prolézačkami, ale i ohniště nebo teepee

A jak bude vypadat nová edukační zahrada? Laťka byla za lichtenštejnskou stranu jako hlavního sponzora projektu nastavena vysoko: „Nechtěli jsme, aby projekt, který podpoříme, byl jen další zahradou u mateřské školy. Naše ambice byla napomocť obci Hrušky k řešení, které by se mohlo stát příkladem pro celou jižní Moravu. I proto jsme se od prvopočátku zajímali o podobu projektu,“ vysvětlil Constantin z Lichtenštejna.

Tu dostaly na starost dvě kroměřížské architektky Miroslava Beňová a Jitka Jiříčková, které na projektu pracovaly půl roku. Symbolicky se hlavním tématem zahrady stal nový začátek. „Naším cílem bylo vytvořit prostor, který se bude vymykat. Protože tornádo vše okolo zničilo, bylo pro nás důležité, aby byla zahrada harmonickým místem. Doufáme, že se zde děti budou cítit dobře.“ řekla Jitka Jiříčková přítomným novinářům.

Do edukační zahrady se architektkám podařilo zakomponovat dva světy, herní a edukační. Ten první v ní ztvárňují klasické herní prvky v podobě dětského hřiště v přední části zahrady, edukační složka bude zastoupena v přírodní části se vzrostlými stromy, teepee nebo ohništěm. Děti zde budou pomáhat starat se o vyvýšené záhony a naučí se třeba i to, jak se objevuje voda v přírodě.

Nezbývá než doufat, že nová zahrada, jejíž otevření je plánováno na letošní podzim, udělá dětem radost. Těšíme se na výsledek! ■

Princ Constantin si spolu se zástupci obce prohlédl poničenou zahradu školky, kterou aktuálně děti kvůli zbytkům nebezpečného odpadu nemohou využívat. Princ se také setkal s dětmi mateřské školky, když ji krátce navštívil. Celá akce probíhala v přátelské, uvolněné atmosféře

■ Lichtenštejnský den na Smetanově Litomyšli: Když jeden stát a jedno město naleznou společný akord

Trocha poučení během přednášky o Lichtenštejnsku, mnoho kulturních zážitků na vernisáži výstavy akvarelů z lichtenštejnských knížecích sbírek a také na večerním koncertu mezinárodního lichtenštejnského souboru Ensemble Esperanza. Především ale řada inspirativních setkání a myšlenek. To byl ve zkratce Lichtenštejnský den na hudebním festivalu Smetanova Litomyšl. Zúčastnila se ho mimo jiné lichtenštejnská velvyslankyně v ČR JJ Maria-Pia Kothbauer Liechtenstein, ředitel lichtenštejnských knížecích sbírek a kurátor výstavy Johann Kräftner nebo honorární konzul Lichtenštejnska v ČR Daniel Herman.

Přednášku Daniela Hermana a Michala Růžičky vyslechli především gymnazisté

Zleva JJ Maria-Pia Kothbauer Liechtenstein, ředitel lichtenštejnských knížecích sbírek a kurátor výstavy Johann Kräftner, ředitelka Městské galerie Litomyšl Martina Zuzaňáková a starosta Litomyšle Daniel Brýdl
© Jaroslav Plocek

Přednáška o Lichtenštejnsku

Jaké je dnešní Lichtenštejnsko, kdo je knížecí rod Lichtenštejnů a co je spojuje s naší zemí, přiblížila populárně naučná přednáška Daniela Hermana, honorárního konzula Lichtenštejnska v ČR a Michala Růžičky, mluvčího Nadace knížete z Lichtenštejna v ČR s názvem „Lichtenštejnsko. Člověk ho buď nezná, anebo obdivuje“. Uskutečnila se v zámecké jízdárně v Litomyšli, moderním multifunkčním sálu od skupiny HŠH Architekti, který celému interiéru vtiskl nezaměnitelný charakter díky použitým laminátovým prvkům. Do publika tentokrát usedla především více než stovka zvědavých posluchačů z řad studentů místního gymnázia Aloise Jíraska, kteří se zájmem poslouchali a na konci kladli různé dotazy. Jednalo se přitom o první z řady plánovaných přednášek na toto téma, které se budou odehrávat v různých městech v letošním a příštím roce.

Vernisáž výstavy akvarelů

V rámci Smetanovy výtvarné Litomyšli se letos díky spolupráci Městské galerie Litomyšl a Lichtenštejnských knížecích sbírek podařilo připravit ojedinělou výstavu akvarelů „Rudolf von Alt, Josef Höger, Franz Richter. Krásy českých zemí v akvarelech z Lichtenštejnských knížecích sbírek“, která vůbec poprvé umožňuje české veřejnosti se seznámit s ucelnějším souborem děl z této proslulé sbírky.

Její vernisáž byla jednou ze součástí odpoledního programu Lichtenštejnského dne. Na tzv. Dvorečku Zámeckého pivovaru, v jehož prostorách se výstava rovněž nachází, ji zahájil Pavel Kysilka, prezident festivalu Smetanova Litomyšl, který vyjádřil potěšení, že tuto výstavu je možné v Litomyšli shlédnout a poděkoval všem zapojeným do její organizace, v první řadě Lichtenštejnským knížecím sbírkám. Poté Daniel Herman, který se zhostil role moderátora, předal slovo Danielovi Brýdlovi, starostovi města Litomyšl. Ten ve svém krátkém projevu zdůraznil především to, co jeho rodné město Litomyšl spojuje s Lichtenštejnskem - nejen stejně začínající názvy, ale také bohatá kultura a evropské hodnoty.

Zleva Daniel Herman, prezident festivalu Smetanova Litomyšl Pavel Kysilka a JJ Maria-Pia Kothbauer Liechtenstein © Jaroslav Plocek

Na návštěvníky výstavy čeká soubor padesáti pozoruhodných akvarelů od předních akvarelistů 19. století, na nichž jsou vyobrazeny různé stavby a zákoutí z lichtenštejnských panství v Čechách, na Moravě a v Rakousku. Jak upozornil na vernisáži kurátor výstavy Johann Kräftner, technika akvarelu představovala před vynálezem fotografie (nejen) pro rod Lichtenštejnů oblíbený způsob, jak věrně zdokumentovat svůj majetek a uchovat jeho tehdejší podobu pro budoucí generace. A tak si i my dnes můžeme před očima nechat rozehrát výjevy z tehdejších měst, zámků, zahrad či různých přírodních zákoutí. Některé z těchto míst již vůbec neexistují, jako např. čínský pavilon v zámeckém parku v Lednici, další byly značně pozměněny, např. zámek Lednice před přestavbou na akvarelu Rudolfa von Alta bychom bez vysvětlujícího popisku uhádli jen stěží, mnoho z nich ale poznáme i dnes. Každý akvarel přitom vypráví vlastní jedinečný příběh, často s přesahem do dnešních dnů, a nejednou skýtá překvapivé detaily: jako

např. akvarel zámku v Bučovicích, na jehož nádvoří pozorný pohled návštěvníka odhalí prohánějící se prasata a v arkádách visící šňůry s prádlem. Zkrátka pokud budete mít cestu kolem, rozhodně se na výstavu zajděte podívat a vydejte se sami na pozoruhodnou cestu do minulosti ukryté v akvarelech z knížecích sbírek.

Akvarely nejen, že pomáhají kunsthistorikům či architektům ve studiu mnohdy zaniklých míst či objektů, ale široké veřejnosti dokáží zprostředkovat realie jisté doby bez příkras či uměleckých licencí. I proto JJ Maria-Pia Kothbauer Liechtenstein, lichtenštejnská velvyslankyně v ČR, ve své řeči zmínila, že ony akvarely pocházejí z doby, v níž žil Bedřich Smetana (jenž se v zámeckém pivovaru v Litomyšli narodil a jehož jméno významný hudební festival nese). „Je symbolické, že díky výstavě akvarelů mohou návštěvníci festivalu vidět, v jakém světě vlastně Bedřich Smetana žil a tvořil.“ JJ Maria-Pia Kothbauer Liechtenstein poděkovala starostovi obce za pozvání a za udržování bohatého kulturního života ve městě. Vyzdvihla rovněž důležitost města, v němž bude předáno Předsednictví EU. „Lichtenštejnsko obdivuje ČR, jaký postup zaujala k válce na Ukrajině, jakou pomoc její obyvatelé nabídli a jak přijímají uprchlíky,“ řekla. „A i proto se Lichtenštejnsko těší na české předsednictví v EU.“ „Pro můj rod,“ řekla nakonec, „představují akvarely drahé vzpomínky na místa, kde jsme žili, působili a kde naši předci zanechali bohaté kulturní dědictví.“

Výstava akvarelů v Zámeckém pivovaru v Litomyšli © Jaroslav Plocek

Smyčcový Ensemble Esperanza nadchl každého posluchače © Smetanova Litomyšl František Renza

Koncert Ensemble Esperanza ve Smetanově domě

Covid-19 zdržel plánovaný koncert smyčcového ansámblu lichtenštejnské Mezinárodní hudební akademie, který sdružuje nejlepší hudebníky mladé generace z celého světa, o dva ročníky. Ale čekání se vyplatilo. Letošní koncert byl mimořádný, a navíc skvěle zarámoval poslední programovou část Lichtenštejnského dne. Nadšení publika vrcholilo především po přestávce, kdy přišla na řadu skladba Ástora Piazzolly „Čtvero ročních dob v Buenos Aires“. Švýcarská houslistka Chouchane Siranossian, umělecká vedoucí orchestru, podala v sólových partech náruživý výkon, kterému napomáhal přesný orchestr. Není divu, že diváci vůbec nechtěli pustit smyčcový soubor na prázdniny - a vytleskali si několik předávků. „Hudba je jazykem,“ říká Chouchane Siranossian, „cestou nebo způsobem komunikace mezi lidmi. Takže každý z členů Ensemble Esperanza přináší nějaké znalosti,

nějaké zázemí ze své vlastní země... Také každý skladatel vypráví jiný příběh. A my jako hudebníci jsme mostem mezi ním a veřejností. Je to úžasná zkušenost, objevovat všechny tyto kulturní podněty a zároveň se o ně dělit s publikem,“ shrnuje principy, na nichž akademie a její soubor stojí.

Mezinárodní hudební akademie je silně ukotvená v Lichtenštejnském knížectví, ale samozřejmě usiluje o to, aby držela jednu z vůdčích pozic v mezinárodním hudebním dění. Jako subjekt se značnou reputací má za cíl formovat mladé a o něco usilující příslušníky hudební elity, a to prostřednictvím jejich kontaktu s mistry odpovídajících hudebních oblastí.

„Zcela určitě jsme skutečným orchestrem, ale zároveň je každý jeho člen schopen hrát roli sólisty. Dává to výrazný pocit respektu a vzájemné důvěry. Nenasloucháme jenom našemu vlastnímu individuálnímu zvuku, ale budujeme zvuk společně,“ říká švýcarská houslistka. ■

PODZIM 2022

■ Zamyšlení čestného předsedy

V Lawyers and Business, magazínu pro advokaci a byznys č. 3/2022, který byl všem členům ČLS distribuován, jsem si se zájmem přečetl partnerský rozhovor „Kauza ČR versus Lichtenštejnci“ s Dr. Maximiliánem Schaffgotschem, právním poradcem Nadace knížete z Lichtenštejna (Nadace). Jeho erudovaná a vytržebná právní argumentace mě velmi zaujala a donutila k zamyšlení, které bych rád s vámi sdílel.

Účelem spolku vymezeným ve stanovách je podporovat a rozvíjet česko-lichtenštejnské vztahy. Přitom máme eminentní zájem na tom, aby přetrvávající spory mezi českou a lichtenštejnskou stranou byly co nejdříve vyřešeny a k tomu vyjadřujeme svůj jednoznačný názor.

Společná historie česko-lichtenštejnských vztahů, které trvají již bezmála 800 let, je celkem jasná, bylo o ní už mnoho napsáno. Knížecí rod Lichtenštejnů získal od poloviny 13. století do začátku 20. století v Čechách, na Moravě a ve Slezsku území o rozloze cca 1 600 km₂ (rozloha Lichtenštejnska činí cca 160 km₂), a na něm vystavěl, přestavěl nebo rekonstruoval desítky zámků, škol, nemocnic, kostelů, domů pro seniory atd. Vyvlastněním (za částečnou náhradu v penězích) šlechtického majetku

po I. světové válce přišli Lichtenštejnci o cca 1 000 km₂ pozemků se vším, co na nich v té době existovalo, a dále na základě Benešových dekretů v roce 1945 konfiskací (bez náhrady) o zbytek svého majetku.

Právní povaha vzájemných vztahů a soudní spory se jeví na první pohled velmi komplikovanými i pro odborníky, natož pro lidi nezasvěcené. Troufám si však tvrdit, že jejich podstata je vlastně velmi jednoduchá.

Podle mého názoru je totiž nepochybné, že Benešovy dekrety, které se vztahovaly pouze na Němce, Maďary, kolaboranty a zrádce, neměly být na vládnoucího knížete Františka Josefa II., tedy na hlavu suverénního státu, ale ani na dalších 36 lichtenštejnských občanů vůbec aplikovány. Každému by mělo být na první pohled zřejmé, že Lichtenštejnci nejsou, a ani nikdy nebyli Němci (jediný, a navíc zcela smyšlený důvod, o který orgány v Československu konfiskaci po roce 1945 opíraly), a že tedy zabavení majetku bylo od samého počátku protiprávní. Zcela jednoznačně byly na lichtenštejnských občanech spáchány křivdy, které musí být co nejdříve napraveny.

Knížecí rod Lichtenštejnů se o nápravu pro všechny lichtenštejnské občany snaží kontinuálně již od roku 1945. Nejprve právními prostředky, které byly komunistickými institucemi po roce 1948 odmítnuty, a dále pak zejména po roce 1989 snahou o dohodu. Zatím ovšem bezvýsledně. Naopak v posledních letech se z různých důvodů spory řeší v soudních síních.

Především je to tzv. Říčanská kauza (spor o cca 600 ha pozemků), kdy příslušné nemovitosti byly řádně zapsány v katastru nemovitostí jako vlastnictví knížete Františka Josefa II. a následně pak i Nadace, která je právoplatně zdělila, ale český stát dosáhl na základě žaloby podané v roce 2014 přepisu do svého vlastnictví. Příslušné soudy včetně Ústavního soudu ČR opřely ovšem svá rozhodnutí opět o argument (aniž prováděly k tomu jakákoliv dokazování), že Lichtenštejnci jsou německé národnosti. V důsledku toho, a protože i v jiných sporech jsou Lichtenštejnci takto nazíráni, se rozhodla lichtenštejnská vláda podat za Lichtenštejnsko mezistátní stížnost proti České republice k Evropskému soudu pro lidská práva (ESLP) ve Štrasburku.

Zde nejde o spor Nadace o vydání konfiskovaného či jinak zabaveného majetku, ale o spor mezi dvěma státy s tvrzením, že ČR prostřednictvím soudů po roce 2014 porušila Evropskou úmluvu o lidských právech z roku 1950 (Úmluva), kterou ČSFR ratifikovala v roce 1992, zejména porušením zákazu diskriminace, práva na ochranu majetku, práva na spravedlivý proces, práva na soukromí a rodinný život a práva na účinný ochranný prostředek. ESLP, pokud stížnost neodmítne, může ve výroku svého rozhodnutí pouze konstatovat, že došlo k porušení příslušných článků Úmluvy a dále bude na příslušných orgánech ČR, aby v této Říčanské kauze zjednaly nápravu.

Kladné rozhodnutí ESLP by však mělo mít rozhodující, i když nepřímý vliv i na další spory o navrácení konfiskovaného majetku lichtenštejnských občanů. Ty proti České republice musela zahájit Nadace a další lichtenštejnští občané u 26 soudů v ČR koncem roku 2018, aby si ochránili svá práva ve lhůtě pro mimořádné vydržení nemovitých věcí podle par. 196 ve spojení

s par. 3066 občanského zákoníku (jinak by se všechny konfiskované či jinak zabavené nemovitosti lichtenštejnských občanů staly s největší pravděpodobností definitivně vlastnictvím ČR).

Jde a půjde o mnohaleté zdlouhavé soudní procesy (není vyloučeno, že po vyčerpání všech řádných i mimořádných opravných prostředků skončí tyto opět ve Štrasburku). V nich by stát podle mého názoru měl prokázat právní důvod, na kterém se jeho držba/vlastnictví zakládá. Jinými slovy soudy by měly vést dokazování k tomu, zda se konfiskace podle Benešových dekretů na Lichtenštejnec vztahovala, či nikoliv (nejde tedy o napadání dekretů jako takových, jejich existenci a platnost Nadace nezpochybňuje), a zda nešlo o neplatné, ne-li nicotné (právně neexistující) právní akty, když konfiskace byla založena pouze na tvrzení, že Lichtenštejnci jsou Němci ve smyslu dekretů, což rozhodně nejsou.

Na základě své více než čtyřicetileté advokátské praxe si jsem plně vědom toho, že v rámci vázanosti soudů nižšího stupně právními názory soudů vyšších stupňů, včetně Ústavního soudu, není pro české soudce snadné žalobám lichtenštejnských občanů vyhovět, zvláště existují-li různé výklady některých právních institutů jako je např. časová působnost (*ratione temporis*). Vyjdeme-li však z toho, že byla spáchána křivda, tak v rámci nápravy a zajištění spravedlnosti je vždy možné, a v daném případě nutné zahájit mimosoudní jednání a uzavřít celou věc oboustranně výhodným smírným řešením, které již lichtenštejnská vláda i Nadace dříve opakovaně navrhovaly. Moc bych si přál, i pro činnost našeho spolku, aby k tomu došlo co nejdříve. ■

Jiří Balašík

Čestný předseda Česko-lichtenštejnské společnosti

■ Lichtenštejnský den na festivalu Meeting Brno: Křížení minulosti a současnosti

V rámci sedmého ročníku multizánrového festivalu Meeting Brno s podtitulem Místa křížení proběhl v úterý 26. července den zaměřený na Lichtenštejnsko, který nesl název *Liechtenstein is meeting Brno*. Odpolední program toho dne tak v budově Uměleckoprůmyslového muzea Moravské galerie v Brně zaplnily dvě zajímavé přednášky. Celým programem provázelo moderátorské duo prezidentky festivalu a farářky Církve československé husitské Marty Viktorie Kopecké a viceprezidenta festivalu, politika, sociologa a psychoterapeuta Davida Macka. Obou přednášek se zúčastnilo tolik návštěvníků, že krásně vyzdobený posluchačský sál v Moravské galerii doslova praskal ve švech. Zájemci z řad laické i odbornější veřejnosti napjatě poslouchali až do konce.

Přednáška o Lichtenštejnsku a občerstvení od robota

První přednáška s názvem „*Lichtenštejnsko: člověk ho buď nezná, anebo obdivuje*“ pojednávala o Lichtenštejnsku obecně a historii i současnosti rodu Lichtenštejnů. Přednesli ji honorární konzul Lichtenštejnského knížectví v České republice a zároveň patron letošního ročníku festivalu Meeting Brno Daniel Herman s mluvčím lichtenštejnské knížecí rodiny pro Českou republiku a rovněž mluvčím Nadace knížete z Lichtenštejna Michalem Růžičkou. Populárně naučná přednáška posluchačům přiblížila dnešní Lichtenštejnsko a spojitosti s naší zemí. Jednalo se o další ze série plánovaných přednášek na toto téma, které se budou odehrávat v různých městech v Čechách, na Moravě a ve Slezsku v tomto a příštím roce.

Mezi brněnskými přednáškami se návštěvníci mohli se sklenkou vína společně potkat v hale Umělecko-průmyslového muzea, kterou zdobí velkolepé dílo Démon růstu od Krištofa Kintery. Zájemci o kávu měli možnost navštívit místnost v přízemí nesoucí název Café robot, kde jim tento oblíbený nápoj – jak už sám název napovídá – připravila unikátní robotická ruka. Pokud by se vám to zdálo málo, pak vězte, že si na takto připravený kávový nápoj můžete přes aplikaci navíc nechat do pěny „vytisknout“ takzvané selfieccino, tedy obličej svůj, či blízké osoby.

Posluchači přednášek měli také během pauzy možnost zdarma zhlédnout umělecké expozice, které se v muzejní budově nachází. Jelikož se nový koncept

Mezi přednáškami měli posluchači možnost společně probrat své postřehy a dojmy © Jakub Šnajdr

Umělecko-průmyslového muzea, na kterém se podílela zvůčná česká designérská jména jako Maxim Velčovský, Eva Eisler nebo studio Olgoj Chorchoj, nazývá ART DESIGN FASHION, ve stálých expozicích bylo možné si prohlédnout především české designové kousky od čajových konvic, přes židle až po ikonická díla přední české módní návrháčky Liběny Rochové. Součástí expozice je například i otevřený mobiliář skla, keramiky a porcelánu, jehož prohlídka jistě vyplnila zbylý čas návštěvníků.

Jan II. z Lichtenštejna a jeho dary moravským muzeím

Druhou přednášku prezentoval návštěvníkům ředitel lichtenštejnských knížecích uměleckých sbírek Johann Kräftner. Přednáška byla o něco odbornější, zaměřená na osobnost knížete Jana II. z Lichtenštejna, jehož sbírky a dary do dnešních dní obohacují různá moravská muzea. Přítomní se tak například dozvěděli i to, že kníže, zvaný Dobrotivý, na svých panstvích podporoval průmysl, zakládal nemocnice a sirotčince a zasloužil se o vznik první přírodní rezervace na Moravě, dnes známou jako Národní park Šerák-Keprník.

Akci moderovalo duo farářky Marty VIKTORIE KOPECKÉ a politika, sociologa a psychoterapeuta Davida MACKA © Jakub Šnajdr

Informace nejen o knížecí rodině přednesl mluvčí lichtenštejnské knížecí rodiny pro ČR a rovněž mluvčí Nadace knížete z Lichtenštejna Michal Růžička © Jakub Šnajdr

Zvědaví posluchači zcela zaplnili nádherný sál Uměleckoprůmyslového muzea Moravské galerie v Brně

© Jakub Šnajdr

Na konci druhé přednášky dostal od moderátorů prostor také předseda Česko-lichtenštejnské společnosti Petr Svoboda, aby krátce představil činnost a cíle společnosti, a případně oslovil někoho z přítomných posluchačů, uvažujících o členství. Poté už následovala kratší diskuse s publikem nad právě proběhlými přednáškami. Mezi návštěvníky se ten den objevilo i několik známých tváří, mimo jiné například Eva Lustigová, dcera spisovatele Arnošta Lustiga, která se aktuálně věnuje především péči o otcův odkaz.

Recepce příjemně zakončila vydařený den

Po odpoledních přednáškách následovala večerní recepce pro pozvané a členy Česko-lichtenštejnské společnosti v restauraci a salonku blízkého hotelu. Přítomní hosté si užili plné rautové stoly a setkání nad skleničkou, kde se mohli pobavit o právě proběhlých

Daniel Herman vítá hosty a členy Česko-lichtenštejnské společnosti na večerní recepci © Jakub Šnajdr

přednáškách v Moravské galerii, ale třeba i směřování Česko-lichtenštejnské společnosti a česko-lichtenštejnských vztahů obecně. Ačkoliv se recepce kvůli náhlé nemoci nemohla zúčastnit sama velvyslankyně Lichtenštejnského knížectví v České republice JJ Maria-Pia Kothbauer Liechtenstein, byla i tak úspěšným zakončením příjemného dne věnovaného Lichtenštejnsku. ■

■ Lichtenštejnský Národní den

V pondělí 15. srpna oslavili obyvatelé Lichtenštejnského knížectví svůj Národní den. Stalo se tak po dvou letech, kdy byly oslavy omezené díky celosvětové pandemii koronaviru. O to více si letošní kompletní oslavy Lichtenštejnci užili.

Dopoledne začal oficiální program projevy dědičného prince Aloise z Lichtenštejna a předsedy parlamentu Alberta Fricka. Od dvou hodin odpoledne následoval velký hudební festival v hlavním městě Vaduzu. Po večerní deváté hodině začali lidé zapalovat ohně a s pochodněmi se vydali po oblíbené alpské turistické trase Fürstensteig. Celodenní oslavy Lichtenštejnci zakončili v deset hodin večer společným zpěvem národní hymny ve Vaduzu.

Historie lichtenštejnského Národního dne

Poprvé byl 15. srpen označen za národní svátek lichtenštejnskou vládou v roce 1940. Toto datum má

Vládnoucí kníže JJ Hans Adam II. s dalšími členy rodiny schází od hradu Vaduzu

© Daniel Schwendener / Liechtenstein Marketing

Oslavy Národního dne provázelo slunné počasí
© Daniel Schwendener / Liechtenstein Marketing

pro Lichtenštejnec dvojí význam. Jednak byl 15. srpen už v té době státním svátkem připomínajícím Nanebevzetí Panny Marie, jednak oslavuje narozeniny prince Františka Josefa II., který se narodil 16. srpna 1906, a který byl otcem současného vládnoucího knížete Hanse Adama II. z Lichtenštejna. Svátek je zvláštní tím, že byl zaveden v době války. Jen pár dní před ustanovením tohoto svátku jedním z nejmenších států světa řekl ve svém projevu Adolf Hitler, že „malé státy nemají žádné právo na existenci,“ takže zavedení tohoto národního dne může být chápáno jako akt patriotismu, stejně jako akt vzdoru.

Po smrti Františka Josefa II. v roce 1989 bylo rozhodnuto, že se Národní den bude slavit i nadále 15. srpna, i když narozeniny současné hlavy státu, tedy knížete Hanse Adama II., připadají na 14. února. Důvody pro toto rozhodnutí jsou především praktické - slavit

Hrad Vaduz byl u příležitosti oslav nasvícen do lichtenštejnských národních barev
© Daniel Schwendener / Liechtenstein Marketing

Národní den v létě je určitě lepší než slavit ho v zimě, kdy slavnosti mohou být ovlivněny počasím. Podobně s oslavami královských narozenin naložili také v Lucembursku, Nizozemí nebo Velké Británii.

V roce 1990 byl Národní den právně uznán jako lichtenštejnský státní svátek a od té doby se v tento den každoročně konají státní ceremonie na louce u hradu Vaduzu. 15. srpna odpoledne se tak hlavní město vždy zaplní různě starými lidmi, kteří si užívají tradiční oslavy a pouť. Národní den je následně velkolepě zakončen půlhodinovým ohňostrojem přímo vedle knížecího hradu. ■

Více informací o Česko-lichtenštejnské společnosti naleznete na webových stránkách.
Sledujte nás na Instagramu.

www.cesko-lichtenstejnka.cz

[@czechliechtensteinsociety](https://www.instagram.com/czechliechtensteinsociety)

Pro odběr newsletteru se registrujte na emailové adrese
office@cesko-lichtenstejnka.cz